

Publicatie in Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde raadt osteopathie bij KISS-kinderen af

F.P. Zweedijk D.O.-MRO

Correspondentie: nvo.osteo@planet.nl

Inleiding

In een kort tijdsbestek werd in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde twee maal aandacht besteed aan veelvoorkomende problematiek bij pasgeborenen zoals excessief huilen en het KISS-syndroom. Deze publicaties geven aan dat deze, veelvuldig door de osteopaat behandelde problematiek, ook in de reguliere geneeskunde volop in de belangstelling staat. Met name de publicatie over de manuele behandeling van het KISS-syndroom brengt de nood van goed wetenschappelijk onderzoek naar de effectiviteit van osteopathie bij het KISS-syndroom aan het licht.

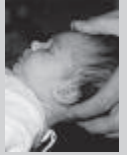
Excessief huilen

In de praktijk zien we dagelijks de positieve effecten van osteopathie op pasgeborenen welke excessief huilen. Overtuigd van de effectiviteit van ons vakgebied schrijven we dit effect dan ook toe aan de gegeven osteopathische zorg. Onderzoek door Nooitgedacht e.a. laat echter zien dat bij de meeste kinderen het huilgedrag binnen enkele dagen normaliseert bij klinische opname zonder specifieke interventie.¹ In de Isala klinieken in Zwolle werden in de periode van 1997 tot en met 2003 een groep van 88 kinderen wegens excessief huilen opgenomen: 51 jongens en 37 meisjes, met een gemiddelde leeftijd van 10 weken. Bij 40 % van deze kinderen was er een duidelijke stressfactor in het gezin aan te wijzen, en in 72 % van de gevallen was een factor aan te wijzen die de balans in het gezin kon verstoren. Het regulier medische beleid is er dan ook op gericht om in eerste instantie niet op zoek te

gaan naar een medische oorzaak van excessief huilen bij zuigelingen, maar om de ouders te begeleiden door geruststellende en steunende gesprekken of aanvullende hulpverlening thuis.² Opvallend in de resultaten van het onderzoek van Nooitgedacht e.a. was overigens dat in 60 % van de gevallen complicaties waren opgetreden bij de graviditeit, partus of in de periode post-partum, een constatering welke de osteopathische zienswijze op pasgeborenen die excessief huilen kan onderschrijven.³

KISS-syndroom

Brand e.a. deden literatuuronderzoek naar de effecten van manueel-therapeutische, chiropractische en osteopathische behandeling van het KISS-syndroom bij zuigelingen met een voorkeurshouding, schedelafplating en excessief huilen.⁴ Omdat geen geïndexeerde (MEeSH) term voor het KISS-syndroom bestaat zochten Brand e.a. via *PubMed*, *Embase* en *Cochrane Library* naar publicaties rondom het KISS-syndroom. Dit leverde geen treffers op. Wel werd een tweetal klinische trials gevonden over het effect van spinale manipulaties bij jonge kinderen met excessief huilen. Opvallend was bij deze onderzoeken dat wanneer de ouders geblindeerd waren (zij wisten niet welke behandeling het kind had gehad) er geen significant verschil was tussen de groep kinderen welke werden behandeld middels chiropractie of middels een placebo-manipulatie, terwijl in een ongeblindeerde situatie er wel sprake was van een significant verschil.^{5,6} De afwezigheid van een wetenschappelijk bewijs voor de werkzaamheid van manuele benadering bij het KISS-syn-

droom betekent niet dat Brand e.a. de successen welke worden behaald met manuele behandeling van kinderen met het KISS-syndroom worden weggevoerd. “Dat doet geen recht aan de effecten van manuele therapie die bij volwassenen met specifieke rug-, schouder- en nekklachten in goed opgezet en uitgevoerd gerandomiseerd onderzoek zijn aangetoond”, aldus Brand.⁴ Over het effect van osteopathie bij kinderen met het KISS-syndroom werden door Brand e.a. geen publicaties gevonden. Alleen naar een eerdere publicatie in dit magazine over plagiocephalie werd door de auteurs gerefereerd.⁷ Conclusie uit het literatuuronderzoek van Brand e.a. is dat klinische trials naar het effect van wervelmanipulaties bij jonge kinderen met verschijnselen van het KISS-syndroom volledig ontbreken. Verder ontbreekt tot op de dag van vandaag een geaccepteerd pathofysiologisch model voor het KISS-syndroom.⁴

Brand e.a. geven aan dat het in de geneeskunde niet ongebruikelijk is om een vaak uitgevoerde behandeling, ondanks het ontbreken van wetenschappelijk bewijs, toch te blijven toepassen als er geen twijfels zijn over de effectiviteit en veiligheid van de behandeling. Als voorbeeld noemen zij een appendectomie in geval van een acute appendicitis. Deze redenering gaat volgens Brand e.a. echter niet op voor manuele therapie en osteopathische behandeling van zuigelingen die het KISS-syndroom zouden hebben. Brandt e.a. geven aan dat veel verschijnselen van het KISS-syndroom zonder behandeling spontaan verdwijnen of verminderen. De vraag aldus Brand e.a. is dus op behandeling überhaupt wel nodig is.⁴

Veiligheid

Ook de vermeende onveiligheid van de manuele benadering van kinderen met het KISS-syndroom wordt door Brand aangehaald als argument om terughoudend te zijn voor manuele geneeskunde bij zuigelingen met het KISS-syndroom. Tijdens manueel therapeutische behandeling van zuigelingen met het KISS-syndroom zijn bij meer dan de helft van de patiëntjes vegetatieve verschijnselen, brady- en tachycardieën en apneu waargenomen.^{8,9} Hoewel de apneu doorgaans van kort duur was (<10 seconden) en volgens de auteurs in het algemeen goed herstelde door in het gezicht te blazen,⁸ is het volgens Brand e.a. toch een potentieel levensbedreigend neveneffect van de behandeling. Jacobs e.a. doen verslag van de behandeling van een 3 maanden oude baby middels een wervelmanipulatie volgens Vojta. De behandeling leidde tot de dood, waarbij de reflectoire apneu als meest waarschijnlijke primaire doodsoorzaak werd aangemerkt.¹⁰

KISS-kinderen worden binenn de osteopathie uitsluitend behandeld middels zachte weefsel technieken. Deze foto toont een dergelijke techniek ter hoogte van het occiput, te weten een condylaire decompressie volgens Magoun (foto NVO)

Discussie

In het artikel van Brand e.a. wordt ten onrechte gesuggereerd dat ook de osteopaat zich bij de behandeling van kinderen met het KISS-syndroom bediend van spinale manipulaties. Het is kenmerkend voor de osteopathische behandeling van jonge kinderen dat de osteopaat uitsluitend werkt met zachte weefsel technieken. Manipulaties bij jonge kinderen worden door osteopaten niet verricht.⁷ Niet alleen bij kinderen werkt de osteopaat overwegend middels milde technieken, deze tendens zet zich ook voort bij de behandeling van volwassenen.¹¹ In de literatuur zijn voor wat betreft de osteopathische behandeling in het algemeen en van jonge kinderen in het bijzonder vooralsnog geen publicaties te vinden die melding maken van ongewenste neveneffecten van osteopathische interventie.¹²

Conclusie

De artikelen in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde over veel voorkomende problematiek bij pasgeborenen hebben wederom aan het licht gebracht dat er binnen de osteopathie een grote behoefte bestaat aan gedegen wetenschappelijk onderzoek. Tevens is gebleken dat het voor de medicus moeilijk blijft de verschillen tussen manueel therapie, chiropractie en osteopathie duidelijk te krijgen. Hierin ligt dan ook een taak voor de Nederlandse Vereniging voor Osteopathie. Promotie van ons vak is belangrijk bij potentiële patiënten en verzekeraars maar zeker ook bij de (regulier) medische wereld. Herkenning van het specifieke karakter van het beroep osteopathie is een vereiste voordat het stadium van erkenning kan worden bereikt.

Literatuur

- 1 **Nooitgedacht J.E., Zwart P., Brand P.L.P.** Oorzaken, behandeling en beloop bij zuigelingen die vanwege excessief huilen waren opgenomen op de kinderafdeling van de Isala klinieken in Zwolle, 1997/03. Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde 2005; 149:472-7.
- 2 **Zwart P., Brand P.L.P.** Excessief huilen van zuigelingen: een probleem van kind en ouders. Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde 2004; 148: 260-2
- 3 **Carreiro J.E.** An Osteopathic Approach to Children; Churchill Livingstone: 2003: 178-179.
- 4 **Brand P.L.P., Engelbert R.H.H., Helders P.J.M., Offringa M.** Systematisch literatuuronderzoek naar de effecten van behandeling bij zuigelingen met 'kopgewrichtinvloed bij storingen in de symmetrie' (KISS-syndroom). Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde 2005; 149:703-7.
- 5 **Olafsdottir E., Forshei S., Fluge G., Markestad T.** Randomised controlled trial of infantile colic treated with chiropractic spinal manipulation: Arch Dis Child 2001; 84:138-41.
- 6 **Wiberg J.M.M., Nordsteen J., Nilsson N.** The short-term effect of spinal manipulation in the treatment of infantile colic: a randomised controlled clinical trial with blinded observer. J Manipulative Physiol Ther 1999; 22:17-22.
- 7 **Zweedijk F., Bekaert W.** Posterior positionele plagiocephalie: Review van de literatuur en osteopathische benadering. De Osteopaat 2003; 4:3-22.
- 8 **Koch L.E., Biedermann H., Satemus K.S.** High cervical stress and apnoea. Forensic Sci Int 1998; 97:1-9.
- 9 **Koch L.E., Koch H., Graumann-Brund S., Stolle D., Ramirez I.M., Saternus K.S.** Heartrate changes in response to mild mechanical irritation of the high cervical spinal cord region in infants, Forensic Sci Int 2002; 128:168-76.
- 10 **Jacobi G., Riepert T., Kieslich M., Bohl J.** Uber einen Todesfall wahrend der Physiotherapie nach Vojta bei einem 3 Monate alten Saugling. Klin Padiatr 2001; 213:76-85.
- 11 **Redactie "De Osteopaat".** Verslag van de bijeenkomst van de Nederlandse Vereniging voor Osteopathie d.d. 25 novemner 2003; 3:3-12.
- 12 **Van Tintelen M.** De veiligheid van osteopathie; een overzicht van de literatuur tussen 1966 en 2001. De Osteopaat 2001; 4:22-30.

Reactie van het NVO-bestuur

Het NVO-bestuur heeft uitermate ontstemd gereageerd op twee publicaties in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde van 26 februari en 26 maart j.l. Voor de inhoud van de artikelen verwijs ik naar de publicatie van Frank Zweedijk D.O. in deze editie van "De Osteopaat". Met de resultaten van beide onderzoeken kunnen wij als beroepsgroep natuurlijk niet erg blij zijn.

Er zitten echter in beide onderzoeken zwakke punten en er zijn zeker zaken aan te voeren die wij tegen kunnen werpen als kritiek en als ondersteuning om aan te tonen dat osteopathie wel degelijk zin heeft bij excessief huilende zuigelingen en pasgeborenen met het KISS-syndroom of de verschijnselen daarvan. Op dit moment bereidt een van onze leden gezamenlijk met ondergetekende een gefundeerd artikel voor om voor te leggen aan de redactie c.q. auteurs van beide publicaties. Dit namens onze gehele beroepsgroep. Mocht u kritische noten hebben ten aanzien van beide publicaties, deze zijn van harte welkom. Zij zullen worden verwerkt en meegenomen voor onze uiteindelijke publicatie. Ik houd u op de hoogte van de ontwikkelingen.

Namens het NVO-bestuur,
Hans Bok, PR-functionaris